

POSUDEK KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Políčko lze zaškrtnout dvojitým poklepáním levým tlačítkem myši

Titul: **Botanická studie přírodní památky Kozinecká stráž**

Autor práce: **Kateřina Kafková**

Autor posudku: **Mgr. Radovan Douša**

1. Jsou v souladu titul a obsah práce se zadáním práce? ano ne
2. Nechybí v práci formulář *Zadání*? nechybí chybí
- Nechybí v práci *Prohlášení*? nechybí chybí
- Nechybí v práci *Obsah*? nechybí chybí
- Nechybí v práci kapitola *Literatura*? nechybí chybí
3. Je členění práce logické a přehledné? ano ne zcela ne
4. Je diskuse logická a s dobře zdůvodněnými závěry? ano ne zcela ne
5. Je kapitola závěr jasně formulovaná? ano ne zcela ne
6. Jsou správně citované zdroje informací v textu práce? ano ne zcela ne
7. Je seznam použitých zdrojů informací bez chyb ano ne zcela ne
- a úplný? ano ne zcela ne
8. Je cizojazyčné resumé bez chyb? ano ne zcela ne
9. Jsou všechny obrázky, tabulky a přílohy nezbytné? ano ne zcela ne
10. Jsou všechny tabulky, obrázky a přílohy dostatečně kvalitní? ano ne zcela ne
11. Je jazyk a gramatika práce bez chyb? ano ne zcela ne
12. Jsou taxonomické pojmy bez chyb? ano ne zcela ne
13. Doporučujete práci k obhajobě? ano ne
14. Doplňte hodnocení práce: výborně
 velmi dobře
 dobře
 nevyhovující

15. Do diskuse navrhuji otázku ve znění: 1. Na základě čeho konkrétně autorka došla ke svým závěrům o doporučeném managementu lokality do budoucna? 2. Jakým způsobem může výskyt dubu zimního podporovat rozšíření třemdavy bílé (jak autorka ve svých interpretacích uvádí)? 3. Čím si autorka vysvětluje rozdíly v seznamech zjištěných taxonů pořízených panem Bělohoubkem, Jandou a jí samotnou?

Nedílnou a povinnou součástí hodnocení kvalifikační práce je slovní vyjádření se k práci s podrobným uvedením připomínek a zdůvodněním navrhovaného hodnocení na samostatném listě nebo zadní straně tohoto formuláře.

Datum: 18.5.2015

Podpis:

Bakalářská práce s názvem „Botanická studie přírodní památky Kozinecká stráň“ – posudek

Autor práce: Kateřina Kafková

Předložená bakalářská práce se zabývá inventarizací druhů cévnatých rostlin na území stávající přírodní památky Kozinecká stráň (dále jen PP), nacházející se v k. ú. Tuchořice (okres Louny), která zahrnuje zachovalý fragment teplomilné bazofilní doubravy s řadou význačných a zvláště chráněných druhů rostlin. Autorka tuto práci zpracovávala během vegetační sezony roku 2014 s tím, že terénní práce probíhaly od března do října, přičemž autorka tuto lokalitu údajně navštívila celkem 10x.

Autorka si uvedenou lokalitu vybrala mimo jiné i z důvodu, že se nachází v místě jejího bydliště a má k ní pravděpodobně určitý citový vztah. Hlavními cíly, které si autorka ve své práci stanovila, bylo zpracovat aktuální inventarizační seznam taxonů cévnatých rostlin na území dané PP, dále se zde pak chtěla zaměřit na podrobnější zmapování výskytu jeřábu džbánského (*Sorbus gemella*), který je endemitem vrchoviny Džbán (zejména pak jeho západní části – Ročovské vrchoviny). Jako stěžejní část své práce pak autorka označuje zpracování návrhu managementu lokality. Vlastní práce je členěna celkem do 6 kapitol (úvod, obecná charakteristika území, metodika, praktická část, diskuze, závěr) a její součástí je dále resumé v anglickém jazyce, seznam literatury, obrázkové a tabulkové přílohy. Práce má celkem 59 stran (včetně seznamu literatury a resumé).

Ačkoli je předložená práce esteticky velmi dobře upravená, vytištěna na kvalitním papíře a doplněna poměrně kvalitními fotografiemi a mapovými přílohami, nemůže tato skutečnost v žádném případě vyvážit fakt, že v podobě, v jaké byla zpracována, přináší jen naprosté minimum nových informací a její zpracování navíc vykazuje celou řadu nedostatků, přičemž některé z nich lze považovat za závažné a na úrovni vysokoškolské absolventské práce, ve které by měla autorka mimo jiné prokázat schopnost využití poznatků získaných při studiu daného oboru, kterým je v tomto případě biologie pro vzdělávání, neodpustitelné a svědčící o nízké úrovni odborných znalostí autorky neadekvátní tomu, co se od absolventa vysokoškolského studijního programu s biologickým zaměřením předpokládá. Výše uvedené platí tím spíše, že se autorka, alespoň dle zaměření své závěrečné práce, profiluje jako terénní botanička. Skutečnost, že autorka postrádá adekvátní znalosti ohledně zákonitostí podmiňujících a ovlivňujících výskyt a rozšíření jednotlivých druhů rostlin a rostlinných společenstev, nebo tyto své znalosti neumí využít v praxi jednoznačně vyplývá z diskuze, kde se rozšíření konkrétních druhů bylinného patra v rámci studované lokality interpretuje výhradně způsobem, že některý konkrétní druh dřeviny podporuje či nepodporuje rozšíření konkrétního druhu bylinného patra, a proto se daný taxon v příslušné části lokality vyskytuje či nikoli. Konkrétně je zde v diskusi např. na str. 45 uvedeno následující: „Právě v tomto přechodu (myšleno mezi spodní a horní částí PP) se nachází nejvíce jedinců třemdavy bílé (*Dictamnus albus*). V této oblasti je taktéž největší kumulace dubu zimního (*Quercus petraea*). Z toho vyvozují, že právě tyto druhy stromů podporují rozšiřování třemdavy bílé (*Dictamnus albus*), jelikož v blízkosti borovice lesní (*Pinus sylvestris*) či modřínu opadavého (*Larix decidua*) tento druh neroste.“ A toto je bohužel celé autorčino vysvětlení stávajícího rozšíření třemdavy bílé na lokalitě! Jsem přesvědčen o tom, že tuto skutečnost (častější výskyt třemdavy a dalších druhů v podmínkách Džbánu společně s dubem zimním než s modřínem a borovicí) je třeba interpretovat zcela jiným způsobem, např. na základě odlišných stanovištních a ekologických podmínek, popř. jejich historie a historie hospodaření v přírodě blízkých fragmentech lesního porostu versus pěstované jehličnaté kultury, atd. Zbývající část diskuze se zabývá zejména porovnáním druhového seznamu rostlin nalezených na lokalitě autorkou s druhovými seznamy, které pro lokalitu uvádí Mgr. Jiří Bělohoubek v průzkumu, jež tvořil podklad pro vyhlášení této plochy formou PP a dále s mě neznámým a v přehledu citované literatury dokonce ani neuvedeným průzkumem pana Jandy zřejmě z roku 2013. Rozdíly v těchto druhových seznamech nejsou prakticky nijak interpretovány a namísto toho jsou zde uvedeny autorčiny názory na to, jak jsou či nejsou

plněny jednotlivé úkoly vyplývající z aktuálního i historických plánů péče o lokalitu a také autorčino osobní a bohužel žádnými daty nijak nepodložené hodnocení těchto jednotlivých koncepčních dokumentů a některé další se řešenou problematikou a s publikovanými výsledky či jejich interpretací přímo nesouvisející informace.

Z výsledků práce vyplývá, že autorka v lokalitě při svém detailním celosezónním inventarizačním průzkumu zaznamenala výskyt celkem 124 taxonů a jejich seznam je velmi podobný seznamu taxonů nalezených v roce 2013 Jandou (ten v lokalitě navíc zaznamenal ještě 2 druhy ostřic, jejichž výskyt se autorce ověřit nepodařilo). I když tato skutečnost sama o sobě nezúčastněného čtenáře zřejmě nijak nepřekvapí a nepovede k úvahám, jestli autorka při terénním průzkumu byla opravdu důsledná nebo dokonce k pojetí podezření, že podkladem pro autorkou publikovaný seznam taxonů nemuselo být pouze její vlastní terénní šetření, přesto zde zůstává několik otázek. Např. pokud si autorka byla vědoma existence aktuálního druhového soupisu z této lokality starého pouhý 1 rok je s podivem, že ačkoli si vymezila poměrně široký cíl práce umožňující její zaměření případně i jiným směrem (detailnější studium jeřábu džbánského a jeho populace, popř. kritické zhodnocení dosavadního managementu lokality ve vztahu k jejímu předmětu ochrany a dalším cenným druhům, shromáždění potřebných podkladů (terénních dat) pro následné vypracování detailního návrhu managementu lokality), rozhodla se víceméně pouze reprodukovat to, co již bylo o rok dříve zjištěno, aniž by k tomu přidala dostatek dalších adekvátních a do budoucna využitelných informací. Kromě samotného prostého seznamu taxonů totiž tato práce obsahuje navíc pouze uvedení počtu nalezených jedinců jeřábu džbánského, zimostrázku nízkého (*Polygala chamaebuxus*), medovníku meduňkolistého a mapky rozšíření několika vybraných zvláště chráněných či vzácnějších taxonů, přičemž přinejmenším v některých případech je otázka, zda byl pattern jejich rozšíření na lokalitě dostatečně podchycen. Např. *Mellitis melyssophyllum* se dle výsledků našich šetření vyskytuje nejen v centrální, ale i ve východní části PP prakticky až k její samé východní hranici a také v horní polovině svahu (severní část území) a počet jedinců se pohybuje určitě v řádu desítek, zatímco autorka jeho výskyt dle přiložené mapky zaznamenala pouze při úpatí strmého svahu ve střední části PP v celkovém počtu pouhých 5 jedinců. Obdobně i v případě jeřábu džbánského se domnívám, že 23 jedinců včetně juvenilů a semenáčků je poměrně nízký počet, který vyžaduje přinejmenším ověření v terénu, neboť uvedený počet přibližně odpovídá námi dosud odhadovanému počtu jedinců pouze keřového, popř. stromového patra. Kromě toho bych v případě důsledného provádění celosezónního podrobného inventarizačního průzkumu předpokládal, že se autorce podaří v lokalitě potvrdit rovněž výskyt druhů, které sice nejsou uvedeny v seznamech taxonů zjištěných při zpravidla ne tak detailních popř. jen jednorázových průzkumech (ke kterým zřejmě ty vypracované panem Bělohoubkem a Jandou zřejmě patří), ale jež ač v lokalitě nejsou sice příliš hojné, přesto je tam při občasných terénních šetřeních v rámci činnosti orgánu ochrany přírody nacházíme a jejich výskyt lze navíc považovat pro daný biotop za poměrně typický. V jarním aspektu se jedná např. o hrachor jarní (*Lathyrus vernus*) a plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*).

Pokud už tedy autorka trvala v rámci své bakalářské práce na provedení inventarizačního seznamu cévnatých rostlin v dané lokalitě, měla v každém případě přidat také co nejvíce nových informací o jednotlivých nalezených taxonech, zejména pak údaje o jejich početnosti (zvolit pro ni vhodnou semikvantitativní stupnici). I když u zvláště chráněných druhů autorka zaznamenávala pozici jejich výskytu pomocí GPS, měla přinejmenším u těchto druhů popř. i u dalších taxonů, které lze považovat z nějakého důvodu za významné (ty vedené v červených seznamech nebo naopak invazní, apod.) vždy namísto prakticky nic moc neříkající nadmořské výšky lokalit jejich výskytu uvést raději konkrétnější lokalizaci dle charakteru biotopu (světlna, hustě zapojený porost, strmý svah, atd.) a zejména tuto jejich distribuci se pokusit v diskusi vhodným způsobem interpretovat. Uvedení těchto údajů by totiž umožňovalo při pozdějších šetřeních lépe sledovat vývoj a dynamiku populací jednotlivých druhů a ekosystému jako celku. Hodnota práce, pokud by obsahovala precizním

způsobem získané údaje o početnosti a lokalizaci jednotlivých nálezů cenných druhů, by proto byla podstatně větší. Dále se domnívám, že by v přílohách práce měla být uvedena rovněž primární data (v tomto případě zejména výsledky jednotlivých terénních šetření, a to např. formou tabulky, ze které by bylo patrné, ve kterém termínu autorka zachytila výskyt jednotlivých konkrétních taxonů, v jakém množství a v které části zkoumaného území). Jejich uvedení by totiž umožnilo lepší prokazatelnost skutečnosti, zda celá tato práce vznikla opravdu výhradně na základě vlastních terénních šetření autorky a že např. zdánlivě neúplný seznam druhů nebyl následně doplňován podle výsledků dřívějších průzkumů. Ke zvýšení hodnoty této práce bohužel nepřispěl ani pokus autorky o přiblížení charakteru vegetace na základě 3 vypracovaných fytoocenologických snímků. Autorka sice pro účely jejich pořizování zřejmě měla k dispozici potřebnou literaturu a pro hodnocení pokryvnosti použila běžně používanou sedmičlennou Braun-Blanquetovu stupnici, bohužel je však zjevné, že některé údaje o pokryvnosti jsou ve snímcích uváděny chybně. Otázkou zůstává, zda se jedná pouze o nedůslednost autorky, anebo o nesprávné pochopení problematiky. Jedná se zejména o hrubý nesoulad v pokryvnosti jednotlivých druhů versus pokryvnost celého konkrétního patra vegetace popř. celková pokryvnost. Je samozřejmé, že součet pokryvnosti jednotlivých druhů může zcela běžně převyšovat celkovou pokryvnost konkrétního patra vegetace (bývají často víceúrovňová), nemělo by se však stávat, aby pokryvnost jednoho konkrétního druhu byla vyšší, než je pokryvnost celého příslušného patra. Např. snímek č. 1 - patro E 3: celková pokryvnost 30%, zatímco *Acer pseudo-platanus* zde má pokryvnost 5 (což odpovídá 75 -100%), *Fagus sylvatica* 4 (50-75%) a *Carpinus betulus* 3 (25 – 50%) – v takovém případě by se tudíž nemohlo jednat o světlinu, ale naopak o zapojený lesní porost. Kromě toho z předložené práce nevyplývá, jaký mělo pořízení těchto fytoocenologických snímků vlastně význam.

Jako poslední významný dílčí cíl své práce si autorka stanovila vypracovat návrh optimálního managementu lokality. Namísto toho aby autorka postupovala tak, že kriticky zhodnotí stávající návrhy managementu a na základě konkrétních poznatků vyplývajících ze zjištěných výsledků terénních šetření doporučí jejich určité konkrétní úpravy, popř. navrhne zcela nové postupy, uvádí pouze obecná doporučení vycházející v některých případech navíc z nesprávných interpretací („Prozatím bych doporučila samovolný nálet u dubu zimního (*Quercus petraea*). Tento druh stromů podporuje rozšíření třemdavy bílé (*Dictamnus albus*), která byla důvodem zařazení území Kozinecké stráně mezi přírodní památky.“), nebo pouze bez dalšího odůvodnění reprodukuje návrhy uvedené v aktuálním plánu péče.

Co se týče hodnocení dalších částí práce, tak lze konstatovat, že v kapitole č. 2 je poměrně podrobně popsáno zkoumané území, zejména jeho přírodní poměry, historie jeho ochrany a využití. Autorka zde věnuje poměrně velký prostor i informacím o dřívějších výzkumech a průzkumech v území provedených, kde se ale snad až příliš podrobně věnuje obsahu jednotlivých plánů péče, které byly pro PP vypracovány a výsledkům šetření VÚLHM. Místo citací celých pasáží jednotlivých zpráv z výzkumů, z úřední korespondence a plánů péče by bylo lepší uvádět raději 1-2 větami jen ty nejpodstatnější informace, které z příslušných dokumentů vyplynuly. V závěru autorka shrnuje výsledky své práce, přičemž mnohá z uváděných zjištění, ačkoli si je autorka přivlastňuje, nejsou podpořena žádnými konkrétními zjištěnými daty, ale jedná se buď o obecně známé skutečnosti nebo pouze o její subjektivní a zřejmě ničím nepodložené názory, např. „Z pozorování jasně vyplynulo, že je velice důležité, aby se na území přírodní památky Kozinecká stráň dodržoval jasně stanovený plán péče. Na základě provedeného výzkumu jsem dospěla k závěru, že pokud by tak nebylo učiněno, došlo by k postupnému vymizení především třemdavy bílé (*Dictamnus albus*) a jeřábu džbánského (*Sobus gemella*). Nedodržováním takového plánu by byly samozřejmě ohroženy i ostatní vzácné druhy vyskytující se na Kozinecké stráni.“ Jak k těmto závěrům autorka dospěla? V seznamu citované literatury chybí několik pramenů, které jsou citovány v textu, včetně jednoho zásadního, se kterým autorka porovnává své výsledky.

S přihlédnutím ke všem výše uvedeným skutečnostem musím konstatovat, že předložená práce mě připadá poněkud samoučelná a dále využitelná např. pro účely ochrany přírody pouze ve velmi omezeném rozsahu, neboť její úroveň je (obzvláště pak co se týče interpretace zjištěných výsledků) je velmi slabá. Neznám podrobně kritéria hodnocení ani interní požadavky a obvyklou úroveň obhájených bakalářských prací na příslušné fakultě v rámci daného oboru, přesto se, mimo jiné i při porovnání s bakalářskými pracemi biologického zaměření z jiných univerzit, které jsem měl tu čest číst, domnívám, že v této práci autorka i přes všechnu svou snahu a její předpokládanou schopnost samostatně určit naprostou většinu z v příslušné lokalitě se vyskytujících rostlinných taxonů bohužel neprokázala odpovídající odborné znalosti a schopnosti, které se od absolventa vysokoškolského studia biologie očekávají, neboť i absolvent bakalářského stupně studia, zvláště pokud se chce profilovat jako terénní botanik, by měl být dle mého názoru schopen samostatně zpracovávat obdobné dílčí botanické inventarizační průzkumy a to nejen samostatně sbírat data v terénu a určit většinu taxonů, ale především vědět jaká data jsou pro zodpovězení kladených otázek klíčová a hlavně je pak dokázat odpovídajícím způsobem interpretovat. Vzhledem k této i ostatním výše uvedeným skutečnostem, mi tak nezbývá než konstatovat, že výše uvedené nedostatky by v případě diplomové práce byly dle mého názoru jednoznačně důvodem jejího nepřijetí k obhajobě, popř. její klasifikace stupněm „nevyhověl“. Vzhledem ke skutečnosti, že se v tomto případě jedná o práci bakalářskou, autorka studuje obor zaměřený primárně na výchovu budoucích pedagogů a nikoli vědeckých pracovníků a teprve sbírá první zkušenosti s vypracováním vědeckých prací, lze (samozřejmě s přihlédnutím k průběhu obhajoby a reakce autorky na položené dotazy a za předpokladu, že vedoucí práce nemá pochyb o tom, že práci autorka zpracovávala v celém rozsahu samostatně či lze-li tuto skutečnost potvrdit na základě primárních dat) alespoň ocenit její snahu a schopnost dodržení většiny formálních požadavků, které má bakalářská práce obsahovat, a zvážit variantu práci ohodnotit stupněm „dobře“.

Mgr. Radovan Douša

Dne 26. 8. 2015